

Asia C-560/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

26.10.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Verwaltungsgericht Wien (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.9.2020

Valittajat:

CR

GF

TY

Vastapuolena oleva viranomainen:

Landeshauptmann von Wien

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Oleskeluluvan myöntäminen

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden, erityisesti direktiivin 2003/86/EY, tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

I. Voivatko kolmannen valtion kansalaiset, jotka ovat sellaisen pakolaisen vanhempia, joka on esittänyt turvapaikkahakemuksensa ilman huoltajaa tulevana alaikäisenä ja jolle on myönnetty turvapaikka, kun hän oli vielä alaikäinen, vedota edelleen oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY 2 artiklan f alakohtaan, luettuna yhdessä 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan kanssa, jos pakolainen on tullut täysi-ikäiseksi turvapaikan

myöntämisen jälkeen mutta oleskeluluvan myöntämistä hänen vanhemmilleen koskevan menettelyn aikana?

II. Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: Edellytetäänkö tällaisessa tapauksessa, että kolmannen valtion kansalaisen vanhemmat noudattavat 12.4.2018 annetun unionin tuomioistuimen tuomion C-550/16, A ja S, 61 kohdassa perheenyhdistämistä koskevan hakemuksen esittämiselle asetettua määräaikaan ”lähtökohtaisesti tällaisessa tilanteessa – – kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin asianomaiselle alaikäiselle on tunnustettu pakolaisasema”?

III. Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: Onko tunnustetun pakolaisen täysi-ikäiselle sisarelle, joka on kolmannen valtion kansalainen, annettava välittömästi unionin oikeuden nojalla oleskelulupa, jos pakolaisen vanhemmat joutuisivat, mikäli oleskelulupa evättäisiin pakolaisen täysi-ikäiseltä sisarelta, tosiasiaa luopumaan direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetusta oikeudestaan perheenyhdistämiseen, koska tämä pakolaisen täysi-ikäinen sisar tarvitsee terveydentilansa vuoksi välttämättä pysyvästi hoitoa vanhemmiltaan eikä voi siksi jäädä yksin kotimaahansa?

IV. Jos toiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: Mitä perusteita on sovellettava oikea-aikaisuuden arvioinnissa, kun kyse on siitä, esitettiinkö tällainen perheenyhdistämistä koskeva hakemus ”lähtökohtaisesti” kolmen kuukauden kuluessa C-550/16, A ja S, 12.4.2018 annetun tuomion 61 kohdan mukaisesti?

V. Jos toiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi: Voivatko pakolaisen vanhemmat edelleen vedota direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun perheenyhdistämistä koskevaan oikeuteensa, jos päivästä, jona alaikäiselle tunnustettiin pakolaisasema, päivään, jona he esittävät perheenyhdistämistä koskevan hakemuksensa, on kulunut kolme kuukautta ja yksi päivä?

VI. Voiko jäsenvaltio lähtökohtaisesti edellyttää direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua perheenyhdistämistä koskevassa menettelyssä, että pakolaisen vanhemmat täyttävät direktiivin 2003/86/EY 7 artiklan 1 kohdan edellytykset?

VII. Riippuuko vaatimus, joka koskee direktiivin 2003/86/EY 7 artiklan 1 kohdassa mainittujen edellytysten täyttymistä direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetun perheenyhdistämisen yhteydessä, siitä, esitettiinkö direktiivin 2003/86/EY 12 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettu perheenyhdistämistä koskeva hakemus kolmen kuukauden kuluessa pakolaisaseman tunnustamisesta?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

SEUT, erityisesti SEUT 20 artikla

Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/86/EY, erityisesti 2, 4, 7 ja 9 artikla

Kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt, joihin viitataan

Euroopan ihmisoikeussopimus, 8 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Sijoittautumisesta ja oleskelusta annettu laki (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetzes – NAG), erityisesti 2, 11 ja 46 §

Turvapaikkalaki (Asylgesetz – AsylG), erityisesti 4 ja 35 §

Lyhyt esitys tosiseikoista ja pääasian oikeudenkäynnistä

- 1 Verwaltunggerichtissä on vireillä kolme menettelyä, jotka koskevat oleskelulupien myöntämistä NAG:n 46 §:n 1 momentin toisen virkkeen nojalla. Nämä kolme menettelyä koskevat Itävallassa pakolaiseksi tunnustetun RI:n vanhempia (CR ja GF) ja täysi-ikäistä sisarta (TY). Hakijat vaativat hakemuksissaan perheenyhdistämistä RI:n kanssa. Kaikki edellä mainitut ovat Syyrian kansalaisia.
- 2 RI saapui ilman huoltajaa tulevana alaikäisenä Itävaltaan 31.12.2015 ja esitti 8.1.2016 kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. RI:lle myönnettiin pakolaisasema 5.1.2017 tiedoksi annetulla Bundesamts für Fremdenwesen und Asylin (liittovaltion ulkomaalais- ja turvapaikkavirasto) päätöksellä – joka tuli Itävallan oikeusjärjestyksen nojalla lainvoimaiseksi 2.2.2017.
- 3 CR, GF ja TY esittivät 6.4.2017 perheenyhdistämistä RI:n kanssa koskevat hakemukset AsylG:n 35 §:n nojalla. Nämä hakemukset hylättiin 29.5.2018 tiedoksi annetulla Itävallan Damaskoksen suurlähetystön päätöksellä, koska RI oli tullut tällä välin täysi-ikäiseksi. Tämä päätös tuli lainvoimaiseksi 26.6.2018.
- 4 CR, GF ja TY esittivät 11.7.2018 päivätyllä sähköpostiviestillä riidanalaiset perheenyhdistämistä koskevat hakemukset NAG:n 46 §:n 1 momentin toisen virkkeen nojalla ja vetosivat siinä yhteydessä direktiiviin 2003/86/EY tai TY:n osalta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaan perustuviin oikeuksiinsa. Nämä hakemukset hylättiin Landeshauptmann von Wienin (Wienin osavaltion pääministeri) 20.4.2020 tekemällä päätöksellä, koska hakemuksia ei ollut esitetty ”kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin – – on tunnustettu pakolaisasema”. Tästä päätöksestä tehtiin oikea-aikaisesti ja tutkimisedellytykset

täyttävällä tavalla valituksia Verwaltungsgericht Wienille. Tämä järjesti yhdistetyissä valitusasioissa 3.9.2020 julkisen suullisen käsittelyn.

- 5 Tutkinnan tulosten perusteella on selvää, että valittajilla CR, GF ja TY ei ole tavanomaista asuntoa Itävallassa, heillä ei ole Itävallassa sairausvakuutusta, josta maksettaisiin heidän sairauskulunsa, eivätkä he pysty osoittamaan saavansa kiinteitä ja säännöllisiä tuloja. Lisäksi on selvää, että TY:llä on CP-vamma ja että hän on pysyvästi pyörätuolissa ja hän tarvitsee tukea ruokailussa ja päivittäisen hygienian hoidossa. Häntä hoitaa lähinnä hänen äitinsä CR, eikä hän voi muuten turvautua mihinkään sosiaaliseen verkostoon nykyisessä asuinpaikassaan. Hänen vanhempansa eivät voisi jättää häntä yksin Syyriaan.

Pääasian asianosaisten keskeiset väitteet

- 6 Valittajat katsovat Verwaltungsgericht Wienissä tuomion A ja S 34 kohdan perusteella, että kun kyseessä on hakijoiden direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla esittämä perheen yhdistämistä koskeva hakemus, hakijoilta ei saa vaatia direktiivin 2003/86/EY 7 artiklan 1 kohdassa mainittuja todisteita, joista säädetään Itävallan oikeusjärjestyksessä.

Lyhyt yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteluista

- 7 Verwaltungsgericht Wien esittää nyt käsiteltävissä asioissa lähtökohtaisesti kysymyksen siitä, voivatko hakijat johtaa direktiivistä 2003/86/EY oikeuksia, vaikka pakolainen RI on tullut tällä välin täysi-ikäiseksi. Unionin tuomioistuin on todennut tuomiossa A ja S, että kolmannen valtion kansalaista tai kansalaisuudetonta, joka oli alle 18-vuotias saapuessaan jäsenvaltion alueelle ja esittäessään turvapaikkahakemuksen tässä valtiossa mutta on tullut täysi-ikäiseksi turvapaikkamenettelyn aikana ja jolle myönnetään myöhemmin pakolaisasema, on pidettävä edelleen direktiivin 2003/86/EY 2 artiklan f alakohdassa tarkoitettuna ”alaikäisenä”, luettuna yhdessä sen 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan kanssa.
- 8 Nyt käsiteltävissä asioissa kolmannen valtion kansalainen ei kuitenkaan – toisin kuin tuomion A ja S taustalla olleessa tilanteessa – tullut täysi-ikäiseksi turvapaikkamenettelyn vaan vasta direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna perheen yhdistämismenettelyn aikana. Unionin tuomioistuimen tuomion A ja S perustelujen perusteella Verwaltungsgericht Wien katsoo, että edellä mainitussa tuomiossa esitetyt toteamukset ovat sovellettavissa nyt käsiteltävän asian kaltaisiin tapauksiin (myös unionin tuomioistuimen 16.7.2020 antamassaan tuomiossa C-133/19, B.M.M. ym., esittämät seikat viittaavat siihen, että direktiivin 2003/86/EY yhteydessä täysi-ikäisyyden saavuttamista vireillä olevan menettelyn aikana ei lähtökohtaisesti oteta huomioon vaan pikemminkin alaikäisyys hakemuksen tekohetkellä). Koska tästä – siltä osin kuin Verwaltungsgericht Wienillä on tiedossa – ei kuitenkaan ole tähän mennessä annettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, esitetään ensimmäinen kysymys.

- 9 Mikäli tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi, Verwaltungsgericht Wien esittää vielä kysymyksen siitä, onko tuomion A ja S 61 kohdassa esitetyjä toteamuksia, joiden mukaan perheenyhdistämistä koskeva direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla tehty hakemus on lähtökohtaisesti esitettävä kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona alaikäiselle on tunnustettu pakolaisasema, sovellettava tähän tapaukseen (toinen kysymys). Koska nyt käsiteltävissä asioissa alaikäinen on tullut täysi-ikäiseksi pakolaisaseman tunnustamisen jälkeen, olisi myös ajateltavissa, että tällainen määräaika alkaisi kulua vasta ajankohdasta, jona pakolaisesta tulee täysi-ikäinen, joten direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettu perheenyhdistämistä koskeva hakemus, joka esitettiin ajankohtana, jona pakolainen oli vielä alaikäinen, on joka tapauksessa esitetty oikea-aikaisesti; näin on riippumatta siitä, missä ajallisessa yhteydessä hakemuksen esittäminen on turvapaikan tunnustamisen ajankohtaan.
- 10 Jos myös toiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi, Verwaltungsgericht Wien ei pysty toteamaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella, minkä perusteiden mukaan on arvioitava ”lähtökohtaisesti” kolmen kuukauden määräajan noudattamista (neljäs kysymys).
- 11 Nyt käsiteltävissä muutoksenhakutapauksissa turvapaikan myöntämisestä alaikäisille kului kolme kuukautta ja yksi päivä direktiivin 2003/86 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen perheenyhdistämistä koskevien hakemusten esittämiseen. Verwaltungsgericht Wien pohtii, noudatetaanko tällä tavoin tuomion A ja S 61 kohdassa mainittua ”lähtökohtaisesti” kolmen kuukauden määräaika (viides kysymys).
- 12 Verwaltungsgericht Wien pitää tässä yhteydessä lähtökohtana sitä, että hakijoita ei voida moittia siitä, että nämä ovat käyttäneet AsylG:n 35 §:n mukaisia oikeussuojakeinoja, jotka olivat Itävallan oikeusjärjestyksen perusteella oikeita ajankohtana, jona he esittivät perheenyhdistämistä koskevan hakemuksen, joka myöhemmin hylättiin sillä perusteella, että pakolainen oli tullut tällä välin täysi-ikäiseksi, koska hakijoilla ei luonnollisesti ollut mitään mahdollisuutta vaikuttaa hakemustensa käsittelyyn. Riidanalaiset NAG:n 46 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetut perheenyhdistämistä koskevat myöhemmät hakemukset esitettiin lopulta viipymättä AsylG:n 35 §:ssä tarkoitettujen hakemusten hylkäämisen jälkeen, joten Verwaltungsgericht Wien ei voi todeta tässä määräajan ylittämistä, ja kysymys siitä, onko perheenyhdistämistä koskevat hakemukset lähtökohtaisesti esitetty kolmen kuukauden kuluessa turvapaikan myöntämisestä, voi siten liittyä vain tilanteeseen, jossa AsylG:n 35 §:ssä tarkoitettu perheenyhdistämistä koskeva kysymys esitetään ensi kertaa kolme kuukautta ja yksi päivä sen jälkeen, kun turvapaikka on myönnetty alaikäisille.
- 13 Verwaltungsgericht Wien ei voi todeta tuomion A ja S 34 kohdan tai sen muidenkaan kohtien perusteella, että kun kyseessä on hakijoiden direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla esittämä perheenyhdistämistä koskeva hakemus, hakijoilta ei voida vaatia direktiivin

2003/86/EY 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja todisteita (vrt. edellä 6 kohta). Direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa taataan perheenyhdistäminen suoraan ylenevää polvea olevien ensimmäisten sukulaisten osalta soveltamatta 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyjä edellytyksiä. Tämä tarkoittaa, että ei ole tarpeen, että sukulaiset ovat perheenkokoajan huollettavana ja että sukulaisilla ei ole kotimaassa enää mitään muita perhesiteitä. Verwaltungsgericht Wien ei pysty päättämään säännöksen sanamuodosta eikä perheenyhdistämisdirektiivin rakenteesta, mistä syistä direktiivin 2003/86/EY 7 artiklassa asetettuja vaatimuksia ei lähtökohtaisesti pitäisi soveltaa direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaiseen perheenyhdistämiseen (vrt. sitä vastoin perheenyhdistäminen direktiivin 2003/86/EY 4 artiklan 1 kohdan nojalla, joiden osalta direktiivin 2003/86/EY 7 artiklan soveltaminen suljetaan nimenomaisesti pois direktiivin 2003/86/EY 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla). Tästä syystä esitetään kuudes kysymys.

- 14 Verwaltungsgericht Wienille on myös epäselvää, riippuko tällaisten todisteiden edellyttäminen siitä, esitettiinkö perheenyhdistämistä koskeva hakemus kolmen kuukauden kuluessa pakolaisaseman tunnustamisesta, kuten direktiivin 2003/86/EY 12 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään. Siinä mainittu määräaika voisi liittyä rakenteellisessa asiayhteydessään ensimmäiseen alakohtaan tehdyn viittauksen perusteella ainoastaan direktiivin 2003/86/EY 4 artiklan 1 kohdassa mainittuihin perheenjäseniin. Säännöstä voitaisiin kuitenkin tulkita myös siten, että sitä sovelletaan lähtökohtaisesti jokaiseen perheenyhdistämistä koskevaan hakemukseen (unionin tuomioistuimen tuomion C-380/17, KB, 46 ja 47 kohta voitaisiin tulkita tämän suuntaisesti), mistä syystä seitsemännellä kysymyksellä pyritään selventämään direktiivin 2003/86/EY 12 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan tulkintaa.
- 15 Perheenkokoajan sisar ei kuulu Itävallan oikeusjärjestyksen mukaan perheenjäseniin. Itävalta ei ole käyttänyt tältä osin direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 2 kohdan mukaista mahdollisuutta. Valittajat esittävät Verwaltungsgericht Wienissä perustelut, joiden mukaan täysi-ikäisen sisaren huoltoa kotimaassa ei ole varmistettu, kotimaassa ei elä muita sukulaisia ja sisar tarvitsee tästä syystä välttämättä edelleen vanhempensa antamaa hoitoa.
- 16 Verwaltungsgericht Wienin mielestä tämän tilanteen perusteella on todettava, että hakemuksen tehneet perheenkokoajan vanhemmat joutuisivat tosiasiaa luopumaan heille direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella mahdollisesti koituvista oikeuksista perheenyhdistämiseen, jos perheenkokoajan sisarelle ei myönnettäisi samaan aikaan myös oleskelulupaa.
- 17 Unionin tuomioistuin on todennut SEUT 20 artiklaa koskevassa tähänastisessa oikeuskäytännössään (asia C-34/09, Zambrano, asia C-256/11, Dereci, asia C-133/15, Chavez-Vilchez, ym.), että oleskeluluvan epääminen kolmannen valtion kansalaiselta voi olla kiellettyä, jos tällaisesta oleskeluluvan epäämisestä seuraisi, että unionin kansalaiset joutuisivat lähtemään unionin alueelta. Tällaisissa olosuhteissa edellä mainitut unionin kansalaiset eivät tosiasiaa voisi käyttää

pääosaa oikeuksista, jotka heillä on kyseisen aseman perusteella. Verwaltungsgericht Wienin mielestä unionin tuomioistuimen tähänastinen oikeuskäytäntö liittyy ensinnäkin kuitenkin vain unionin kansalaisuuteen ja toiseksi vain tilanteisiin, joissa kolmannen valtion kansalainen joutuu lähtemään Euroopan unionin alueelta, ei kuitenkaan sellaisiin, joissa maahantulo evätään.

- 18 Nyt käsiteltävissä valitusasioissa ei ole mukana unionin kansalaisia, joten kyseessä ei voi olla SEUT 20 artiklan keskeisen sisällön rikkominen. Voidaan kuitenkin väittää, että hakijoille CR ja GF – siltä osin kuin heille kuuluu oikeus perheen yhdistämiseen direktiivin 2003/86/EY nojalla – tehdään tosiasiallisesti mahdottomaksi käyttää unionin oikeudessa myönnettyä oikeutta perheen yhdistämiseen, jos oleskeluoikeus evätään toiselta henkilöltä. Verwaltungsgericht Wienin mielestä edellä mainituissa unionin tuomioistuimen tuomioissa esitetyt näkemykset SEUT 20 artiklasta ovat sovellettavissa direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetun perheen yhdistämistä koskevan oikeuden käyttämiseen, mistä syystä kolmannella kysymyksellä pyritään selvittämään, voiko tällainen tosiasiallinen pakko laajentaa direktiivin 2003/86/EY soveltamisalaa muihin henkilöihin.
- 19 Tässä asiayhteydessä on katsottava, että Itävallan oikeusjärjestyksen mukaan oleskeluoikeuden myöntäminen perheenkokoajan täysi-ikäiselle sisarelle tulee kysymykseen, vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa tarkoitetut yksityis- ja perhe-elämään perustuvat pakottavia syitä koskevat lain mukaiset edellytykset eivät täyty. Välittömästi unionin oikeuteen perustuva oikeus oleskeluoikeuden saamiseen voisi kuitenkin ylittää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaisen suojan alan, mistä syystä esitettävä kysymys vaikuttaa välttämättömältä nyt käsiteltävän valitusasian ratkaisemiseksi perheenkokoajan sisaren osalta.